

## FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT

JULIANE KOKOTT

föredraget den 8 mars 2007<sup>1</sup>

### I — Inledning

domstolen stöder sig härvidlag på direktivet som inte innehåller någon definition av begreppet brottsoffer.

### II — Tillämpliga bestämmelser

1. Det skall i det föreliggande förfarandet klargöras om det enligt rådets rambeslut 2001/220/RIF av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden<sup>2</sup> och rådets direktiv 2004/80/EG av den 29 april 2004 om ersättning till brottsoffer<sup>3</sup> krävs att medel som förskingrats skall återbetalas till ett skadelidande aktiebolag inom ramen för ett straffrättsligt förfarande. Särskilt gäller frågan huruvida begreppet brottsoffer i rambeslutet, trots definitionen i artikel 1 a, inte bara omfattar fysiska personer, utan också skall utsträckas till att gälla juridiska personer. Den hänskjutande

A — *Europeiska unionens och Europeiska gemenskapernas lagstiftning*

2. Enligt artikel 1 a i rambeslut 2001/220 betecknar uttrycket brottsoffer "varje fysisk person som har lidit skada, inklusive fysisk och mental skada, känslomässigt lidande, materiell förlust, som direkt förorsakats av handlingar eller underlåtelser som strider mot den straffrättsliga lagstiftningen i en medlemsstat".

1 — Originalspråk: tyska.

2 — EGT L 82, s. 1.

3 — EUT L 261, s. 15 (språkversioner för EU 15).

3. I artikel 2.1 anges hur hänsyn generellt skall tas till brottsoffrens intressen enligt följande:

”Varje medlemsstat skall se till att brottsoffret får en verklig och lämplig roll i det straffrättsliga systemet. Den skall fortsätta att arbeta för att garantera att brottsoffren får en behandling som respekterar deras mänskliga värdighet under förfarandet och erkänna brottsoffrens rättigheter och legitima intressen inom ramen för straffrättsliga förfaranden.”

4. Artikel 9 i rambeslutet gäller rätten till ersättning inom ramen för de straffrättsliga förfarandena. Den har följande lydelse:

”1. Varje medlemsstat skall säkerställa att offret för en straffbar gärning inom rimlig tid och inom ramen för det straffrättsliga förfarandet har rätt att få ett beslut om ersättning från förövaren av brottet, utom då det i den nationella lagstiftningen, för vissa fall, föreskrivs att ersättning kommer att ges i annan ordning.

2. ...

3. De brottsoffret tillhöriga äodelar som tagits i beslag under det rättsliga förfarandet och som kan återställas till brottsoffret skall återlämnas till brottsoffret utan dröjsmål såvida detta inte är omöjligt med hänsyn till det straffrättsliga förfarandet.”

5. Skäl 7 i rambeslutet tar upp förhållandet till det civilrättsliga förfarandet:

”Åtgärderna för stöd till brottsoffer, i synnerhet bestämmelserna om ersättning och medling berör inte de särskilda lösningar som tillämpas i civilprocessrätten.”

6. Direktiv 2004/80 gäller ersättning till brottsoffer från staten. I det ingår bestämmelser för hur möjligheten till ersättning i gränsöverskridande fall skall underlättas. De väsentliga grundläggande principerna fastställs i de båda första artiklarna enligt följande:

”Artikel 1

Rätt att lämna in en ansökan i den medlemsstat där sökanden är bosatt

Medlemsstaterna skall ombesörja att, då ett uppsåtligt våldsbrott har begåtts i en annan medlemsstat än den medlemsstat där sökanden av ersättning har sin vanliga vistelseort,

sökanden skall ha rätt att lämna in ansökan till en myndighet eller ett annat organ i den sistnämnda medlemsstaten.

8. I artikel 12 i direktiv 2004/80 anges följande:

## Artikel 2

Ansvar för att betala ersättning

”1. De regler om möjlighet att få ersättning i gränsöverskridande fall som fastställs i detta direktiv skall fungera på grundval av medlemsstaternas ordningar för ersättning till offer för uppsåtliga våldsbrott som begås på deras respektive territorier.

Ersättningen skall betalas av den behöriga myndigheten i den medlemsstat på vars territorium brottet begicks.”

2. Alla medlemsstater skall säkerställa att det i deras nationella regler föreskrivs en ordning för ersättning till offer för uppsåtliga våldsbrott som begås på deras respektive territorier, som garanterar rättvis och lämplig brottsofferersättning.”

7. Trots kommissionens ursprungliga förslag avstod man från en harmonisering av ersättningsbestämmelserna. I skäl 6 anges dock följande:

”Brottsoffer i Europeiska unionen bör ha rätt till rättvis och lämplig ersättning för de skador de har lidit, oavsett var i Europeiska gemenskapen brottet begicks.”

9. I artikel 17 a föreskrivs att direktivet inte skall hindra medlemsstaterna från att införa eller behålla förmånligare bestämmelser för brottsoffer eller andra personer som påverkas av ett brott, under förutsättning att bestämmelserna är förenliga med direktivet.

**B — Italiensk lagstiftning**

10. Italien har till synes inte uttryckligen införlivat den definition av brottsoffer som ges i artikel 1 a i rambeslut 2001/220.

med åklagaren, villkorligt till ett år och sex månaders fängelse samt till böter för brott avseende felaktig information om bolag, som lämnats bland annat i syfte att begå brotten grov förskingring samt rättsstridig finansiering av politiska partier till nackdel för Saipem spa. Denna dom har därefter vunnit laga kraft.

11. Artiklarna 262 och 263 i den italienska straffprocesslagen (codice di procedura penale) innehåller bestämmelser för återlämnande av egendom som beslagtogs inom ramen för det straffrättsliga förfarandet. Behörig att besluta om detta är i princip domaren i det straffrättsliga förfarandet. Om äganderätten till egendomen är tvistig, skall denne dock hänvisa tvisten till en behörig civilrättslig domstol.

14. Giovanni Dell’Orto överförde redan under förundersökningsstadiet ett belopp på 1 064 069,78 euro från ett utländskt konto till Italien. Detta belopp kom enligt den hänskjutande domstolens uppgifter från bytet och tillhörde fortfarande Saipem. Det italienska kontot blev föremål för beslut om säkerhetsåtgärd.

12. Därutöver innehåller artikel 74 och följande artiklar samt artikel 538 och följande artiklar i den italienska straffprocesslagen bestämmelser som rör prövningen av brottsoffers ersättningsanspråk i straffrättsliga förfaranden.

15. I domen föreskrevs det ingenting om det belopp som blivit föremål för beslut om säkerhetsåtgärd. På begäran av Saipem förordnades det genom beslut av den 3 december 1999 att det belopp som blivit föremål för beslut om säkerhetsåtgärd skulle återlämnas till bolaget. I detta syfte togs den 10 december 1999 de belopp som fanns på kontot ut och kontot avslutades.

**III — Bakgrunden och tolkningsfrågorna**

13. Giovanni Dell’Orto dömdes tillsammans med andra tilltalade genom dom av den 4 maj 1999, på grundval av en uppgörelse

16. Den hänskjutande domstolen har inte angett vilken domstol som dömde Giovanni Dell’Orto och fattade beslut om återbetal-

ning av det belopp som blivit föremål för beslut om säkerhetsåtgärd. Men det förefaller som om den själv har fattat detta beslut.

17. Corte di Cassazione upphävde detta beslut den 8 november 2001. Återbetalningen av det belopp som blivit föremål för beslut om säkerhetsåtgärd omfattades nämligen inte av den straffrättsliga uppgörelsen. Därför kunde inte återbetalningen förordnas inom ramen för det straffrättsliga förfarandet.

18. Efter ytterligare beslut under rättegångsförfarandet har den hänskjutande domstolen, i egenskap av den domstol som beslutar om verkställighet, nu att besluta om vilka ytterligare åtgärder som måste vidtas när det gäller det omtvistade beloppet. För att förbereda detta beslut har den hänskjutande domstolen ställt följande frågor till domstolen:

a) Är artiklarna 2 och 9 i rambeslut 2001/220/RIF generellt sett tillämpliga i ett straffrättsligt förfarande på alla personer som påverkas av ett brott, på grund av de bestämmelser som avses i artikel 1 och följande artiklar i rådets direktiv 2004/80/EG av den 29 april 2004 om ersättning till brottsoffer eller på grund av andra gemenskapsrättsliga bestämmelser?

b) Är artiklarna 2 och 9 i rambeslut 2001/220 tillämpliga i ett förfarande

för verkställighet av en lagakraftvunnen dom i ansvarsdelen (och således även av en dom i vilken påföljd har utdömts enligt ... .. [en straffrättslig uppgörelse]<sup>4</sup>) på alla personer som påverkas av ett brott, på grund av de bestämmelser som avses i artikel 1 och följande artiklar i rådets direktiv 2004/80 om ersättning till brottsoffer eller på grund av andra gemenskapsrättsliga bestämmelser?"

19. Giovanni Dell'Orto, Irland, Italien, Nederländerna, Österrike, Förenade kungariket och kommissionen har yttrat sig under förfarandet.

#### IV — Bedömning

20. Den hänskjutande domstolen har begärt en tolkning av rambeslut 2001/220 mot bakgrund av direktiv 2004/80. Den hänskjutande domstolen skulle nämligen i enlighet med vad domstolen har klargjort i domen i målet Pupino beträffande principen om en konform tolkning av rambeslut vilja tolka den nationella rätten mot bakgrund av rambeslutets ordalydelse och syfte i den utsträckning det är möjligt för att uppnå

4 — Mitt tillägg.

det avsedda resultatet och därmed agera i överensstämmelse med artikel 34.2 b EU.<sup>5</sup> Den nationella domstolen anser uppenbarligen att den i det aktuella målet enligt rambeslutet är skyldig att avgöra frågan huruvida det belopp som blivit föremål för beslut om säkerhetsåtgärd skall återlämnas till Saipem.

22. Som Irland har påpekat vid förhandlingen är det självfallet uteslutet att ställa frågor till domstolen om tolkningen av gemenskapsrätten enligt artikel 234 EG när det i själva verket rör sig om frågor om tolkningen av unionsrätten som enbart kan tas upp till sakprövning om de ytterligare villkor som anges i artikel 35 EU är uppfyllda. I vilken omfattning en framställan enligt gemenskapsrätten skall betraktas som en framställan enligt unionsrätten kan på grund av de båda rättsordningarnas ömsesidiga inflytande på varandra i praktiken leda till svåra avgränsningsproblem. Denna fråga skall dock inte avgöras här.

*A — Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning*

21. Förenade kungariket har anfört att begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till sakprövning. Den hänskjutande domstolen har åberopat artikel 234 EG men vill ha en tolkning av bestämmelserna i ett rambeslut, det vill säga en rättsakt enligt artikel 34.2 b EU. En begäran om förhandsavgörande om tolkningen av unionsrätten kan dock endast framställas i enlighet med artikel 35.1 EU. Irland, som är av samma uppfattning, har dock anfört att den hänskjutande domstolens misstag kan rättas till, eftersom en motsvarande framställan kan tas upp till sakprövning i enlighet med artikel 35 EU.

23. Det som Förenade kungariket har anfört när det gäller att begäran om förhandsavgörande i detta fall inte kan upptas till sakprövning är i vilket fall som helst inte övertygande. Som domstolen har klargjort skall enligt artikel 46 b EU bestämmelserna i EG-fördraget, EKSG-fördraget och Euratom-fördraget i fråga om domstolens behörighet och om utövandet av dess behörighet, varibland artikel 234 EG återfinns, tillämpas i enlighet med artikel 35 EU på bestämmelserna i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen. Härav följer att den ordning som föreskrivs i artikel 234 EG kan tillämpas på domstolens behörighet att meddela för-

5 — Dom av den 16 juni 2005 i mål C-105/03, Pupino (REG 2005, s. I-5285), punkt 43. När det gäller domstolens klargörande skall det påpekas att begreppet "en med direktivet konform tillämpning", vilket inte gäller rambeslut, användes på ett felaktigt sätt i de tyska och engelska översättningarna av domen. Detta översättningsfel har korrigerats.

handsavgöranden med stöd av artikel 35 EU under förutsättning att de villkor som föreskrivs i den bestämmelsen är uppfyllda.<sup>6</sup>

som avses i artikel 35 EU enligt villkoren i artikel 35.3 b EU.<sup>7</sup>

24. Även en framställan avseende unionsrätten är därför — enligt artikel 35 EU — i princip en begäran i den mening som avses i artikel 234 EG. I vilken omfattning den nationella domstolen uttryckligen nämner dessa föreskrifter kan inte vara avgörande för om begäran kan tas upp till sakprövning. Snarare beror detta på om de förutsättningar som enligt artikel 35 EU gäller för frågor avseende unionsrätten är uppfyllda.

25. Det viktigaste villkoret i artikel 35 EU, åtminstone enligt Förenade kungarikets och Irlands synsätt, är att den berörda medlemsstaten har förklarat sig godta domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden avseende unionsrätten. Ingen av dessa båda medlemsstater har nämligen avgivit en sådan förklaring. Som också Irland har medgett är det i det föreliggande fallet dock ställt utom allt tvivel att den hänskjutande domstolen har rätt att framställa en begäran. Italien har nämligen genom en förklaring med verkan från och med den 1 maj 1999, det vill säga vid den tidpunkt då Amsterdamfördraget trädde kraft, angett att denna stat godtar domstolens behörighet att pröva frågor om giltigheten och tolkningen av de rättsakter

26. Vidare har olika regeringar ifrågasatt betydelsen av att ett förhandsavgörande meddelas för att kunna döma i saken.

27. När det gäller nödvändigheten av att meddela förhandsavgörande har domstolen, med tillämpning av sin rättspraxis angående artikel 234 EG på artikel 35 EU, klargjort att presumptionen att de frågor angående vilka nationella domstolar begär förhandsavgörande är relevanta endast bryts i undantagsfall, nämligen i fall där det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller med föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen eller när frågan är hypotetisk eller när domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att den skall kunna lämna ett användbart svar på de frågor som har ställts. Domstolen är, utom i de nämnda fallen, i princip skyldig att meddela förhandsavgöranden avseende frågor som avser tolkningen av de rättsakter som avses i artikel 35.1 EU.<sup>8</sup>

6 — Domen i målet Pupino (ovan fotnot 5), punkt 19. Se även dom av den 27 februari 2007 i mål C-354/04 P, Gestoras Pro Amnistia m.fl. mot rådet (REG 2007, s. I-1579), punkt 54, och i mål C-355/04 P, Segi m.fl. mot rådet (REG 2007, s. I-1657), punkt 54.

7 — Information om tidpunkten för ikraftträdandet av Amsterdamfördraget (EGT L 114, s. 56).

8 — Domen i målet Pupino (ovan fotnot 5), punkt 29 och följande punkt samt vidare hänvisningar till rättspraxis angående artikel 234 EG.

28. Den nederländska regeringen har påtalat att begäran om förhandsavgörande inte innehåller några uppgifter om vilka bestämmelser i den italienska lagstiftningen som skall tolkas i enlighet med rambeslutet. Eftersom en direkt tillämpning av rambeslutet är utesluten skulle motsvarande uppgifter behöva finnas.

29. Enligt fast rättspraxis är en för den nationella domstolen användbar tolkning av gemenskapsrätten bara möjlig om denna domstol i sitt beslut om hänskjutande förklarar den faktiska och rättsliga ram inom vilken frågorna är ställda eller åtminstone förtydligar de faktiska omständigheter som ligger till grund för dessa frågor. En sådan förklaring skall inte minst ge medlemsstaternas regeringar och andra berörda parter möjlighet att avge yttranden i enlighet med artikel 23 i domstolens stadga. Hänsyn skall därvid tas till att dessa parter bara får tillgång till begäran om förhandsavgörande.<sup>9</sup>

30. Den hänskjutande domstolen måste därför klargöra den rättsliga ramen i den utsträckning som detta är nödvändigt för att tolkningsfrågan skall kunna ges ett användbart svar. Den behöver däremot inte bevisa att en i och för sig avsedd konform tolkning i praktiken är möjlig. Enligt domen i målet Pupino leder blotta tvekan angående huruvida det är möjligt att tolka den nationella

lagstiftningen konformt med rambeslutet inte till att begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till prövning, utan en sådan tolkning måste vara uppenbart omöjlig. När detta inte är uppenbart ankommer det på den hänskjutande domstolen att i det aktuella målet pröva om en med rambeslutet konform tolkning av den nationella rätten är möjlig.<sup>10</sup> Detta ställningstagande är också logiskt, eftersom tolkningen av den nationella rätten — också tolkningen i enlighet med unionsrätten eller gemenskapsrätten — inte är domstolens uppgift i samband med en begäran om förhandsavgörande.

31. I enlighet därmed skulle det möjligtvis ha underlättat om man hade fått veta mer om de bestämmelser som den hänskjutande domstolen vill tolka i enlighet med rambeslutet.<sup>11</sup> Att det saknas uppgifter hindrar dock inte att ett användbart svar på tolkningsfrågorna kan ges.

32. Österrikes regering har till och med gått ett steg längre än regeringen i Nederländerna genom att anföra att det enligt den italienska lagstiftningen inte går att besluta om brottssoffrens civilrättsliga anspråk i förfaranden för straffverkställighet. Därför är begäran om förhandsavgörande hypotetisk. Inte heller detta påstående är av avgörande betydelse,

9 — Dom av den 14 december 2006 i mål C-217/05, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (REG 2006, s. I-11987), punkt 26–28, och mitt förslag till avgörande i samma mål av den 13 juli 2006, punkt 33, i förekommande fall med ytterligare hänvisningar.

10 — Domen i målet Pupino (se ovan fotnot 5), punkt 48.

11 — Se nedan punkt 79.



eftersom det inte innehåller några uppgifter som skulle kunna ligga till grund för att uppenbart ifrågasätta möjligheten att göra en tolkning av den nationella rätten som är konform med rambeslutet.

33. Av större vikt är Irlands ifrågasättande av om rambeslut 2001/220 i tidsmässigt hänseende kan medföra rättsverkningar för målet vid den nationella domstolen. Domen mot Giovanni Dell'Orto är daterad den 4 maj 1999, de belopp som är föremål för tvisten blev föremål för beslut om säkerhetsåtgärd redan den 29 december 1997 och den påstådda förskingringen eller undansnillandet ägde rum ännu tidigare. Däremot gick fristen för att genomföra de aktuella bestämmelserna i ramdirektivet ut först den 22 mars 2002 och bestämmelserna i direktiv 2004/80 först så sent som den 1 juli 2005 respektive den 1 januari 2006. Om rambeslutet därför av tidsmässiga skäl inte kan ha någon rättsverkan för återbetalningen av det angivna bytet är en med rambeslutet konform tolkning av den italienska rätten utesluten och begäran om förhandsavgörande irrelevant för förfarandet vid den nationella domstolen.

34. Enligt mitt förslag till avgörande i målet Pupino hindras dock inte en konform tolkning av att de händelser som skall undersökas ägde rum innan rambeslutet fattades. Enligt fast rättspraxis anses nämligen rättgångsbestämmelser i allmänhet vara tillämpliga på alla tvister som pågår vid tidpunkten då de träder i kraft.<sup>12</sup> Inte heller domstolen ansåg uppenbarligen att frågan om tillämpligheten i tid utgjorde något hinder för en konform tolkning av rambeslutet, eftersom den inte tog upp denna fråga i domen i målet Pupino. Liksom i målet Pupino rör det sig också i målet vid den nationella domstolen om processuella frågor, nämligen dess behörighet att besluta om huruvida banktillgodohavanden som har blivit föremål för beslut om säkerhetsåtgärd i ett straffrättsligt förfarande skall utbetalas till ett skadelidande företag. Irland har i enlighet därmed vid förhandlingen gett upp sina betänkligheter.

35. I den mån det i det föreliggande fallet skall fattas ytterligare beslut, kan därför rambeslut 2001/220 tillämpas i det nationella målet *ratione temporis*.

12 — Förslag till avgörande av den 11 november 2004 i mål C-105/03, Pupino, där domstolen meddelade dom den 16 juni 2005 (REG 2005, s. I-5285), punkt 43, med hänvisning till dom av den 12 november 1981 i de förenade målen 212/80–217/80, Salumi m.fl. (REG 1981, s. 2735), punkt 9, av den 6 juli 1993 i de förenade målen C-121/91 och C-122/91, CT Control Rotterdam och JCT Benelux mot kommissionen (REG 1993, s. I-3873), punkt 22, av den 7 september 1999 i mål C-61/98, De Haan (REG 1999, s. I-5003), punkterna 13 och 14, och av den 1 juli 2004 i de förenade målen C-361/02 och C-362/02, Tsapalos (REG 2004, s. I-6405) punkt 19.

36. En ytterligare tveksamhet i fråga om huruvida begäran är relevant rör frågan huruvida rambeslut 2001/220 är lagenligt. Är rambeslutet lagstridigt och därför inte tillämpligt, så kan det inte heller krävas en med rambeslutet konform tillämpning, och tolkningsfrågorna saknar därför relevans för avgörandet av målet vid den nationella domstolen.

37. Härvidlag skulle jag vilja erinra om att jag i mitt förslag till avgörande i målet Pupino ifrågasatte den rättsliga grunden för rambeslutet, men kom fram till att domstolen inte skall ta upp denna fråga på eget initiativ, eftersom det i varje fall inte förelåg några tungt vägande tvivel.<sup>13</sup> Att anta rambeslutet på den här valda rättsliga grunden förefaller åtminstone försvarbart. Domstolen har i överensstämmelse härmed inte uttalat sig i denna fråga i domen i målet Pupino. Eftersom varken den hänskjutande domstolen eller parterna i detta förfarande har tagit upp frågan om den rättsliga grunden för rambeslutet, finns det inte någon anledning att här på nytt fördjupa sig i den.

38. Begäran om förhandsavgörande kan således tas upp till sakprövning.

## B — Tolkningsfrågorna

39. För att besvara den hänskjutande domstolens frågor om tolkningen av rambeslut 2001/220 mot bakgrund av direktiv 2004/80 skall först möjligheterna och gränsdragningen för rättsakters ömsesidiga inverkan på varandra, som antagits på grundval av EG-fördraget och EU-fördraget, klargöras (punkt 1 nedan). Resultatet skall sedan användas för att tolka rambeslutet (punkterna 2 och 3 nedan).

1. Förhållandet mellan unionsrätten och gemenskapsrätten när det gäller tolkningen

40. Särskilt Irland och Förenade kungariket har invänt mot att ett (senare utfärdad) gemenskapsrättsligt direktiv skall beaktas vid tolkningen av ett rambeslut enligt unionsrätten. Det rör sig om två skilda rättordningar som skall hållas strikt isär. Denna uppfattning vilar åtminstone delvis på goda grunder. Men det går inte att till fullo efterleva den.

<sup>13</sup> — Förslag till avgörande i målet Pupino (ovan fotnot 12), punkterna 48–52.

41. Det som till att börja med skall klargöras är att varje ömsesidigt inflytande vid tolkningen förutsätter att det finns ett motsvarande tolkningsutrymme. En tolkning *contra legem* skulle knappast vara förenlig med principen om rättssäkerhet.<sup>14</sup>

42. Som särskilt Förenade kungariket har anfört förhindrar också EU-fördragets och EG-fördragets skilda behörighetsområden — även när det finns ett tolkningsutrymme — att man genom tolkning överför bestämmelser från en av rättsordningarna till att gälla i den andra rättsordningen, när det inte finns någon rättslig grund för bestämmelserna i den rättsordning till vilken de överförs. Vid varje tolkning måste nämligen hänsyn tas till den rättsliga grunden för den åtgärd som skall tolkas, och tolkningen får inte leda till ett resultat som inte längre är förenligt med denna rättsliga grund.

43. Detta gäller särskilt då innehållet i gemenskapsrätten förs över till unionsrätten, eftersom Fördraget om Europeiska unionen enligt dess artikel 47 inte inverkar på EG-fördraget. Därför anser sig domstolen vara skyldig att övervaka att de rättsakter som rådet påstår omfattas av EU-fördraget inte inkräktar på den behörighet som gemen-

skapen har enligt bestämmelserna i EG-fördraget.<sup>15</sup>

44. Om denna gränsdragning beaktas är överförandet mellan unionsrätten och gemenskapsrätten redan grundat i fördragen. Unionen och gemenskapen samexisterar nämligen som skilda men integrerade rättsordningar.<sup>16</sup> Enligt artikel 1 tredje stycket EU skall unionen grundas på Europeiska gemenskaperna. Enligt artikel 3 första stycket EU skall unionen ha en gemensam institutionell ram, som skall säkerställa konsekvens och kontinuitet i verksamheten för att nå dess mål samtidigt som gemenskapens regelverk följs och byggs ut. Därutöver skall enligt artikel 61 a och e EG åtgärder enligt avdelning IV i EG-fördraget tillsammans med åtgärder enligt avdelning VI i EU-fördraget bidra till att gradvis upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

45. I domen i målet Pupino klargjorde domstolen därför att det var fullt förståeligt att upphovsmännen till fördraget om Europeiska unionen fann det ändamålsenligt att, inom ramen för avdelning VI i detta fördrag, införa bestämmelser om rättsliga instrument med motsvarande verkan som dem som

15 — Dom av den 12 maj 1998 i mål C-170/96, kommissionen mot rådet (transitvisa) (REG 1998, s. I-2763), punkt 16, och av den 13 september 2005 i mål C-176/03, kommissionen mot rådet (straffrättsliga åtgärder inom miljörettens område) (REG 2005, s. I-7879), punkt 39.

16 — Se förstainstansrättens dom av den 21 september 2005 i mål T-306/01, Yusuf och Al Barakaat International Foundation mot rådet och kommissionen (REG 2005, s. II-3533), punkt 156.

14 — Domen i målet Pupino (ovan fotnot 5), punkterna 44 och 47.

föreskrivs i EG-fördraget, i syfte att effektivt bidra till att unionens mål uppnås.<sup>17</sup> Mot-svarande gäller naturligtvis också för unionens lagstiftande verksamhet. Lagstiftnings-teknik, olika lösningar och koncept, som har visat sig fungera i gemenskapens sekundär-rätt, kan också vara tillämpliga på unionens rättsakter.

artikel 30.1 a och b, artikel 31 a och b och artikel 34.2 c EU.<sup>18</sup> Sådana rättsakter skall, eftersom de har samma syfte, tolkas på ett överensstämmande sätt. I detta sammanhang kan det vara särskilt lämpligt att tolka definitionerna på ett enhetligt sätt.

46. De inslag som tagits över från gemen-skapsrätten skall därför i princip anses ha samma innehåll i unionsrätten som i gemen-skapsrätten. Detta gäller dock bara i den mån unionsrättens speciella karaktär, till exempel att rambeslut inte har direkt effekt, inte står i motsättning till den. Också när det gäller en konsekvent tolkning får nämligen de för-dragsevenligt fastställda skillnaderna mellan den överstatliga gemenskapsrätten och uni-onsrätten som i högre grad bygger på den traditionella folkrätten inte suddas ut.

48. Just i dessa fall kan det trots Irlands uppfattning vara väl motiverat att tolka den tidigare rättsakten som utfärdats inom en rättsordning mot bakgrund av en senare rättsakt som utfärdats inom den andra rättsordningen. Omvänt kan det i en sådan situation också vara befogat att tolka den senare rättsakten mot bakgrund av den äldre lagstiftning som den skall komplettera.

47. I vissa fall *kräver* den strikta åtskillnaden mellan behörigheterna att anta rättsakter till och med att kompletterande rättsakter enligt unions- och gemenskapsrätten utfärdas. Sålunda skall ändringar av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet när det gäller informationssystemet inom ramen för Schengen utfärdas genom parallella rätts-akter på grundval av artikel 66 EG samt

49. Det är således möjligt att tolka åtgärder enligt unionsrätten mot bakgrund av gemen-skapsrätten. Härvid måste emellertid den gränsdragning beaktas som beror på skill-naderna mellan unionen och gemenskapen — särskilt när det gäller deras behörighet och de former för utfärdande av rättsakter som står till deras förfogande.

17 — Se ovan fotnot 5, punkt 36.

18 — Se till exempel beslut 2004/201/RIF och rådets förordning (EG) nr 378/2004 av den 19 februari 2004 om ett förfarande för ändring av Sirenehandboken (EGT L 64, s. 5 och s. 45).

## 2. Begreppet brottsoffer

50. Med sin första fråga vill den hänskjutande domstolen få klarhet i om också juridiska personer kan vara brottsoffer i den mening som avses i rambeslut 2001/220. Detta är av intresse, eftersom alla tillämpliga bestämmelser i rambeslutet, framför allt artiklarna 2 och 9, bara är till förmån för brottsoffer. Jag kommer dock nedan att visa att antagandet att juridiska personer skulle kunna betraktas som brottsoffer i den mening som avses i rambeslutet inte ligger nära till hands ens om hänsyn tas till direktiv 2004/80.

### a) Rambeslut 2001/220

51. Som samtliga parter har påpekat är Saipem inte något brottsoffer enligt definitionen av brottsoffer i artikel 1 a i rambeslut 2001/220, eftersom begreppet brottsoffer enligt den definitionen inskränker sig till fysiska personer.

52. Irland och kommissionen har med fog understrukit att tillkomsten av denna definition talar emot att juridiska personer skulle omfattas av den. Denna begränsning till fysiska personer var redan från början avsiktlig, eftersom den överensstämmer med det portugisiska initiativet till rambeslut. Kommissionen har hänvisat till att

också dess meddelande om brottsoffer<sup>19</sup> som föregick initiativet uteslutande gällde fysiska personer. Rådet prövade visserligen i samband med lagstiftningsförfarandet om juridiska personer skulle omfattas,<sup>20</sup> men detta ledde inte till någon motsvarande utvidgning av definitionen av begreppet brottsoffer.

53. Denna tillkomsthistoria motsäger också den uppfattning som Irland möjligen har framfört, nämligen att de fysiska personer som står bakom en juridisk person skall ses som offer för det brott som har begåtts mot den juridiska personen. Om detta indirekta brottsoffer också hade skyddats hade det varit mera konsekvent att även betrakta den juridiska personen som ett brottsoffer. För övrigt gäller det nationella målet inte anspråk från en indirekt berörd fysisk person utan anspråk från en direkt skadelidande juridisk person. Därför är frågan inte huruvida en indirekt skada kan utgöra grund för ställningen som brottsoffer i den mening som avses i rambeslut 2001/220.

54. Hänsynstagandet till fysiska personer som står bakom en juridisk person kan dock vederlägga en ytterligare invändning från Förenade kungariket mot utvidgningen av begreppet brottsoffer till juridiska personer.

19 — Kommissionen avser sitt meddelande till rådet, Europaparlamentet och Ekonomiska och sociala kommittén — Brottsoffer i Europeiska unionen — Reflexioner över normer och åtgärder, KOM(1999) 349 slutlig.

20 — Resultat av överläggningar i gruppen om straffrättsligt samarbete av den 19 och den 20 juni 2000 (rådsdokument 9720/00 av den 26 juni 2000, s. 3, fotnot 3) och rapporten från gruppen om straffrättsligt samarbete av den 11 juli 2000 (rådsdokument 10387/00 av den 14 juli 2000, s. 7, fotnot 1).

Denna medlemsstat har anfört att det i artikel 29 EU angivna målet att ge medborgarna en hög säkerhetsnivå inom ett område med frihet, säkerhet och rättvisa med nödvändighet avser fysiska personer. Detta kan dock inte hindra unionslagstiftaren från att skydda juridiska personer på samma sätt som fysiska personer, eftersom kriminalitet som leder till skador för juridiska personer i sista hand också drabbar fysiska personer, det vill säga deras ägare eller deras arbetstagare. Därutöver kan också denna kriminalitet inverka på medborgarnas subjektiva känsla av säkerhet.

Även artikel 2.1 bör framhållas. Enligt den skall brottsoffer få en behandling som respekterar deras mänskliga värdighet. Att det förstärkta skyddet för särskilt utsatta brottsoffer som anges i artikel 2.2 även skulle gälla juridiska personer är svårt att föreställa sig. Inte heller skyddsbestämmelserna för brottsoffret och dess familjemedlemmar enligt artikel 8 är möjliga att överföra på juridiska personer.

55. Oberoende av den allmänna målsättningen i avdelning VI i EU-fördraget står den begränsade definitionen av begreppet brottsoffer i rambeslut 2001/220 dock i överensstämmelse med dess övriga bestämmelser och uttalade syften.

56. De övriga bestämmelserna i rambeslutet skulle visserligen delvis i princip också kunna tillämpas på juridiska personer om dessa betraktades som brottsoffer. Dock gäller, som Österrike med rätta har betonat, vissa bestämmelser i rambeslutet uteslutande till fördel för fysiska personer. Redan de i artikel 1 a i rambeslut 2001/220 som exempel angivna skadorna för ett brottsoffer, nämligen fysisk och mental skada, känslomässigt lidande eller materiell förlust gäller så gott som uteslutande fysiska personer.

57. En anledning till att juridiska personer skulle omfattas av brottsofferbegreppet kunde på sin höjd vara om det vore oförenligt med högre rätt att inte ta hänsyn till dem, det vill säga särskilt med de grundläggande rättigheter som nämnts av Irland och som unionen enligt artikel 6.2 EU har att respektera. I så motto är framför allt frågan huruvida den skilda behandlingen av fysiska och juridiska personer är förenlig med den allmänna likabehandlingsprincipen. Enligt den får lika situationer inte behandlas olika och olika situationer inte behandlas

lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling.<sup>21</sup>

juridiska personer i ett straffrättsligt förfarande skulle vara i behov av skydd.<sup>22</sup>

58. Unionslagstiftaren inskränkte sig dock, även med beaktande av likabehandlingsprincipen, till att bara reglera behandlingen av fysiska personer. Visserligen kan också juridiska personer skadas av brott, men redan av definitionen av brottsoffer i artikel 1 a i rambeslut 2001/220 framgår det att skador för fysiska personer oftast inte bara gäller materiella förluster utan fysisk och mental skada samt känslomässigt lidande som kan vara av helt andra dimensioner än när det gäller juridiska personer. Dessutom är fysiska personer i ett straffrättsligt förfarande ofta mycket mer i behov av skydd än juridiska personer, som i regel har professionellt stöd av juridisk kompetens. Detta är de objektiva grunderna för att fysiska personer som är brottsoffer har behandlats på ett mera förmånligt sätt.

59. Det kan dessutom hänvisas till att rambeslutet inte hindrar medlemsstaterna från att själva vidta åtgärder i den mån

60. Det kan därmed fastställas att rambeslut 2001/220 — också om hänsyn tas till grundläggande rättigheter — inte utgör något stöd för att definitionen av brottsoffer kan utsträckas utöver sin ordalydelse till att gälla juridiska personer.

#### b) Direktiv 2004/80

61. Det skall här först och främst påpekas — vilket också Förenade kungariket har gjort — att direktiv 2004/80 inte kan tillämpas i det föreliggande fallet, oberoende av tolkningen av begreppet brottsoffer. Direktivet avser endast ersättning till offer för uppsåtliga våldsbrott, men de medel som här är föremål för tvist härrör från förskingring eller för-snillning. Dessutom begicks brottet, åtminstone i allt väsentligt om än inte helt uteslutande, i den medlemsstat där brottsoffret (Saipem) har sitt säte. I direktivet regleras dock ersättning när brottet har

21 — Dom av den 20 september 1988 i mål 203/86, Spanien mot rådet (REG 1988, s. 4563), punkt 25, av den 17 juli 1997 i de förenade målen C-248/95 och C-249/95, SAM Schiffart och Stapf (REG 1997, s. I-4475), punkt 50, av den 13 april 2000 i mål C-292/97, Karlsson m.fl. (REG 2000, s. I-2737), punkt 39, av den 12 mars 2002 i mål C-27/00 och C-122/00, Omega Air m.fl. (REG 2002, s. I-2569), punkt 79, av den 9 september 2003 i mål C-137/00, Milk Marque och National Farmers' Union (REG 2003, s. I-7975), punkt 126, av den 9 september 2004 i mål C-304/01, Spanien mot kommissionen (REG 2004, s. I-7655), punkt 31, och av den 14 december 2004 i mål C-210/03, Swedish Match (REG 2004, s. I-11893), punkt 70.

22 — Det innehåller för övrigt inte heller några bestämmelser som skulle kunna berättiga medlemsstaterna att behandla juridiska personer på ett oförmånligt sätt. Sätillvida skiljer sig rambeslut 2001/220 från de i mitt förslag till avgörande av den 8 september 2005 i mål C-540/03, parlamentet mot rådet (familjeaterförening) (REG 2006, s. I-5769), punkt 99 och följande punkter, diskuterade bestämmelserna som föreföll att motivera ett genomförande som stred mot grundläggande rättigheter.

begåtts i en annan medlemsstat. Slutligen kan medlemsstaterna enligt direktivet låta begränsa ersättningen till de sökande vars skador beror på brott som begåtts efter den 30 juni 2005. I detta fall begicks brottet ett tiotal år tidigare.

tolkning av begreppet brottsoffer är inte absolut nödvändig för deras funktion, utan är snarare av systematiskt intresse. En sådan tolkning skulle särskilt kunna underlätta genomförandet och den praktiska tillämpningen i medlemsstaterna. Redan den ringa betydelsen av en konsekvent tolkning gör att man kan tvivla på att direktiv 2004/80 över huvudtaget är ägnat att motivera en längre gående analog tolkning av begreppet brottsoffer i rambeslut 2001/220.

62. Direktiv 2004/80 skall dock inordnas i det vidare sammanhang som följer av rambeslut 2001/220. Också direktivet avser skydd av brottsoffer och hänvisar uttryckligen i skäl 5 till rambeslutet. Som kommissionen har påpekat kompletterar de båda rättsakterna varandra, åtminstone när det gäller syftet att skydda brottsoffer.

65. En extensiv tolkning av brottsofferbegreppet i rambeslut 2001/220 krävs inte heller på grund av direktiv 2004/80, eftersom det inte heller av det går att entydigt fastställa att juridiska personer skall betraktas som brottsoffer.

63. Som Förenade kungariket och kommissionen med rätta har betonat har de båda rättsakterna dock skilda föremål, nämligen å ena sidan, när det gäller rambeslutet — i den mån det här är tillämpligt — ersättning av förövaren och å andra sidan, när det gäller direktivet, ersättning av staten.

64. Därför kompletterar de båda rättsakterna inte närmare varandra. En enhetlig

66. Direktiv 2004/80 innehåller till skillnad från rambeslutet 2001/220 ingen uttrycklig definition av brottsoffer. Detta kan förklaras av dess tillkomsthistoria. Kommissionens förslag till ett direktiv om ersättning till brottsoffer syftade inte bara till att underlätta gränsöverskridande ersättning till brottsoffer, utan också till en gemensam miniminivå på ersättningen. Förslaget innehöll därför en



brottsofferdefinition som inskränkte sig till fysiska personer och bara omfattade personskadornas.<sup>23</sup>

67. Rådet avstod dock från att harmonisera ersättningen till brottsoffer.<sup>24</sup> Det enda som regleras beträffande ersättningsanspråk föreskrivs i artikel 12 i direktiv 2004/80, enligt vilken medlemsstaterna skall garantera en rättvis och lämplig ersättning till offer för uppsåtliga våldsbrott. Därutöver följer det av artikel 2 att det rör sig om en ersättning som skall betalas av statliga myndigheter eller organ.

68. Artikel 12 i direktiv 2004/80 kan enligt ordalydelsen också omfatta juridiska personer som brottsoffer, eftersom också dessa kan lida skada genom uppsåtliga våldsbrott i andra medlemsstater.<sup>25</sup> Det går därför inte att utesluta att gemenskapslagstiftaren har utvidgat kretsen av de offer som har rätt till ersättning utöver vad som ursprungligen var syftet med kommissionens förslag till direktiv.

69. Den nederländska och den österrikiska regeringen, Förenade kungarikets regering och kommissionen har dock hävdade att enbart fysiska personer kan vara offer för ett uppsåtligt våldsbrott i den mening som avses i direktiv 2004/80. De har därvid anförde att inskränkningen till fysiska personer framgår av det syfte som anges i skäl 1, nämligen att undanröja hinder för den fria rörligheten för personer och tjänster, av den i skäl 2 nämnda domen i målet Cowan,<sup>26</sup> enligt vilken fysiska personer skall skyddas, och av att det i skäl 5 hänvisas till rambeslut 2001/220, som definierar enbart fysiska personer som möjliga brottsoffer. I övrigt har rådet genom att avstå från den av kommissionen föreslagna harmoniseringen förmodligen inte haft för avsikt att utvidga kretsen av dem som skall gynnas av kommissionens förslag till att gälla juridiska personer.

70. Det är enligt ordalydelsen i direktiv 2004/80 visserligen möjligt att låta begreppet brottsoffer omfatta fysiska och juridiska personer, men det finns en rad skäl att inskränka det till att gälla fysiska personer. Utan att det är nödvändigt att i det föreliggande fallet slutgiltigt definiera

23 — KOM(2002) 562 slutlig, EUT 2003, C 45E, s. 69 och följande sidor.

24 — Se ordförandeskapets diskussionsunderlag, rådsdokument 7752/04 av den 26 mars 2004, till rådets överläggningar den 30 mars 2004 och det utkast till rådsdokument 8033/04 av den 5 april 2004 som följde.

25 — Se till exempel dom av den 9 december 1997 i mål C-265/95, kommissionen mot Frankrike (REG 1997, s. I-6959).

26 — Dom av den 2 februari 1989 i mål C-186/87, Cowan (REG 1989, s. 195; svensk specialutgåva, volym 10, s. 1), punkt 19.

begreppet brottsoffer enligt direktivet, kan det i varje fall inte leda till att brottsofferbegreppet i rambeslut 2001/220 ges en vidare tolkning än definitionens ordalydelse.

rättigheter enligt artiklarna 2 och 9 i rambeslut 2001/220 kvarstår också under ett verkställighetsförfarande. Eftersom inget brottsoffer i den mening som avses i rambeslutet, på grundval av svaret på den första frågan, är berört anser vissa av parterna att denna fråga är av rent hypotetisk natur.

71. Inte heller kan artikel 17 i direktiv 2004/80, som nämnts av den hänskjutande domstolen, utgöra grund för att utvidga begreppet brottsoffer till juridiska personer. Som Österrike, Italien, Nederländerna, Förenade kungariket och kommissionen med rätta har anfört ger denna bestämmelse medlemsstaterna möjlighet att införa mera generösa nationella bestämmelser. Medlemsstaterna får därmed betrakta även juridiska personer som brottsoffer. Därav följer dock inte att de är skyldiga att göra detta.

74. Domstolen har dock i enlighet med artikel 234 EG vid ett flertal tillfällen förklarat sig behörig att meddela förhandsavgöranden beträffande gemenskapsrättsliga bestämmelser även i de fall då omständigheterna i målet vid den nationella domstolen inte omfattas av gemenskapsrättens tillämpningsområde, men dessa bestämmelser är tillämpliga antingen enligt nationell rätt eller endast enligt avtalsbestämmelser.<sup>27</sup> Detta bör också gälla för bestämmelser i enlighet med unionsrätten.

72. Brottsoffer i den mening som avses i rambeslut 2001/220 avser därför också med hänsynstagande till direktiv 2001/80 uteslutande fysiska personer.

75. I det föreliggande fallet går det inte att utesluta att det i den italienska rätten i princip tillämpas ett mer omfattande brottsofferbegrepp, som innebär att juridiska personer kan komma i åtnjutande av just det förfarande som tillämpas på fysiska personer om de vill genomdriva sina rättig-

3. Tillämpningen av artikel 9 i rambeslut 2001/220 vid ett verkställighetsförfarande

73. Med sin andra fråga vill den hänskjutande domstolen få klarhet i om brottsoffrets

27 — Dom av den 17 juli 1997 i mål C-28/95, Leur-Bloem (REG 1997, s. I-4161), punkt 27, och i mål C-130/95, Giloy (REG 1997, s. I-4291), punkt 23. Se även dom av den 8 november 1990 i mål C-231/89, Gmurzynska-Bscher (REG 1990, s. I-4003), punkt 24, av den 18 oktober 1990 i de förenade målen C-297/88 och C-197/89, Dzodzi (REG 1990, s. I-3763; svensk specialutgåva, volym 10, s. 531), punkt 36, av den 11 januari 2001 i mål C-1/99, Kofisa Italia (REG 2001, s. I-207), punkt 21, av den 17 mars 2005 i mål C-170/03, Feron (REG 2005, s. I-2299), punkt 11, och av den 16 mars 2006 i mål C-3/04, Poseidon Chartering (REG 2006, s. I-2505), punkt 15.

heter som brottsoffer. För detta talar att Italien inte uttryckligen har införlivat brottsofferbegreppet enligt artikel 1 a i rambeslut 2001/220<sup>28</sup> och att det uppenbarligen inte heller tillämpas något särskilt brottsofferbegrepp enligt de gällande italienska bestämmelserna.<sup>29</sup>

76. Om det enligt italiensk rätt föreskrivs en enhetlig tillämpning av dessa bestämmelser oberoende av om brottsoffren är fysiska eller juridiska personer, kan kraven i rambeslutet vara av intresse för den hänskjutande domstolen när det gäller verkställighetsförfarandet. Domstolen bör därför besvara också denna fråga.

77. Innehållsmässigt gäller denna fråga tolkningen av artikel 9.1 och 9.3 i rambeslutet, där ersättningen till brottsoffret och återlämnandet av dess ägodelar regleras.

78. Den hänskjutande domstolen har uppenbarligen utgått från att en återbetalning skall komma i fråga i detta fall. Därtill föreskrivs det i artikel 9.3 att brottsoffret tillhörig egendom som blivit föremål för beslut om säkerhetsåtgärd inom ramen för det straffrättsliga förfarandet och som kan återlämnas skall återlämnas till denne utan dröjsmål, såvida detta inte är omöjligt med hänsyn till det straffrättsliga förfarandet.

79. Eftersom det rör sig om återställande av pengar som förmodligen har överförts till gärningsmannens konton i form av giromedel är det emellertid möjligt att de, trots vad den hänskjutande domstolen har angett i sin redogörelse, inte har förblivit i Saipems ägo. Följaktligen bör inte heller möjligheten till ersättning till offret negligeras. Sätillvida skall medlemsstaterna enligt artikel 9.1 i rambeslut 2001/220 säkerställa att brottsoffer har rätt att inom rimlig tid och inom ramen för det straffrättsliga förfarandet få ett beslut om ersättning från förövaren av brottet, utom då det i den nationella lagstiftningen, för vissa fall, föreskrivs att ersättningen skall ges i annan ordning. Det är här inte nödvändigt att slutgiltigt klargöra vilka slags anspråk som skall omfattas av begreppet brottsofferersättning. Det är dock uppenbart att förmögenhetsskador omfattas av det, särskilt eftersom materiell förlust uttryckligen anges i artikel 1 a som exempel på skada för ett brottsoffer.

28 — Se kommissionens dokument SEK(2004)102, s. 3, [http://ec.europa.eu/justice\\_home/doc\\_centre/criminal/doc/sec\\_2004\\_0102\\_fr.pdf](http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/criminal/doc/sec_2004_0102_fr.pdf). Det rör sig därvid bara om den på franska föreliggande bilagan till kommissionens rapport enligt artikel 18 i rådets rambeslut av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden, KOM (2004) 54 slutlig av den 16 april 2004.

29 — Därvid torde det handla om artikel 74 och följande artiklar samt artikel 538 och följande artiklar i den italienska *codice di procedura penale* om ersättning till brottsoffer i straffrättsliga förfaranden samt om artiklarna 262 och 263 i den italienska *codice di procedura penale* om återlämnande av beslagtagna egendom.

80. Till skillnad från den första frågan har direktiv 2004/80 inte något påtagligt inflytande på tolkningen. Detta är i överensstämmelse med dess syfte, som är att genom staten ersätta brottsoffer, samtidigt som det inte innehåller någon mera detaljerad harmonisering. Därför innehåller det inte heller några bestämmelser om ersättning från förövaren eller återlämnande av säkerställd egendom till brottsoffret. Inte heller innehåller det bestämmelser om det straffrättsliga förfarandet, eftersom den statliga brottsofferersättningen typiskt nog är föremål för ett separat offentligrättsligt förfarande.

#### a) Ersättning

81. När det gäller ersättning skall medlemsstaterna enligt artikel 9.1 i rambeslut 2001/220 säkerställa att offret för en straffbar gärning har rätt att inom rimlig tid och inom ramen för det straffrättsliga förfarandet få ett beslut om ersättning från förövaren, utom då det i den nationella lagstiftningen, för vissa fall, föreskrivs att ersättning skall ges i annan ordning.

82. Brottsoffret skall i enlighet med detta ha rätt att inom ramen för det straffrättsliga förfarandet utverka ett beslut om ersättning från förövaren. När det gäller denna ram finns det dock ett förbehåll. Medlemsstaterna kan i vissa fall föreskriva att ersättning

skall ges i annan ordning. Det betyder dock inte att medlemsstaterna har full frihet att bestämma ramen för brottsofferersättningen, utan bara att en annan ordning kan tillämpas i vissa fall. I normalfallet måste brottsoffren vara fria att utverka ett beslut om ersättning inom ramen för det straffrättsliga förfarandet.

83. Syftet med att förena det straffrättsliga förfarandet med beslutet om ersättning är att bespara brottsoffret besväret och riskerna med ett ytterligare rättsligt förfarande. I den mån vissa frågor klagas eller utan större svårigheter kan klagas i det straffrättsliga förfarandet beaktas brottsoffrets legitima intressen i den mening som avses i artikel 2.1 i rambeslut 2001/220, om den domstol som dömer i brottmålet på grundval av de omständigheter som klagjorts direkt fattar relevanta beslut.

84. Detta syfte skulle i fallet vid den nationella domstolen ha tillmötesgåtts, om man redan inom ramen för det straffrättsliga domen så långt som möjligt hade beslutat om ersättning till Saipem.

85. Kommissionen har dock med rätta framhävt att rambeslut 2001/220 inte innehåller

några bestämmelser om att ett sådant beslut skall ingå i det nationella straffrättsliga förfarandet. Enligt rambeslutet är det därför tillåtet att domstolen först beslutar om påföljden och i ett därpå följande förfarande på grundval av vad som kommit fram vid det straffrättsliga förfarandet beslutar om ersättning från förövaren. Därvid måste det dock säkerställas att de påföljande besluten i enlighet med artikel 9.1 fattas inom rimlig tid.

86. Om detta faktiskt är möjligt beror — som särskilt Nederländerna har betonat — i avsaknad av uttryckliga bestämmelser i rambeslut 2001/220 på den nationella rätten. Om det enligt denna rätt — också vid en tolkning mot bakgrund av rambeslutet — efter domen av förövaren inte längre medges att ett beslut om ersättning fattas, måste domstolarna fatta detta beslut före eller i samband med den straffrättsliga domen, beroende på vad den nationella rätten föreskriver i detta hänseende.

87. I övrigt förefaller det mig uteslutet att kräva att en rätt till beslut om brottsofferersättning skall kunna hävdas under hela verkställighetsförfarandet. I så fall skulle sådana krav kunna ställas i årtal efter det att det straffrättsliga förfarandet har avslutats. Oberoende av möjligheten för en eventuell preskription strider detta inte bara

mot det i artikel 9.1 i rambeslut 2001/220 angivna kravet på att ett beslut skall fattas inom rimlig tid, utan det skulle också kunna motverka sitt syfte. Fördelarna med ett gemensamt eller åtminstone ett i tid näralliggande beslut av samma domstol om straffet och ersättningen skulle gå förlorade.

88. Samtidigt skulle i många fall förfaranden beröras, i vilka någon hänsyn till rambeslutet inte behövde tas, vare sig under det förfarande som ledde fram till en dom eller vid domen. Föreliggande fall utgör ett exempel på detta. Domen är daterad år 1999, alltså vid en tidpunkt då rambeslutet ännu inte var i kraft. Därför kunde beslutet ännu inte innebära att den behöriga domstolen var skyldig att i samband med att den dömde i målet avgöra frågan om ersättning eller reda ut eventuella nödvändiga omständigheter. Om det i dessa fall hittills ännu inte har beslutats om ersättningen, kan man därför inte förvänta sig att ett senare beslut skulle vara att föredra framför ett beslut i det civilrättsliga förfarandet.

89. Härav följer att det enligt artikel 9.1 i rambeslut 2001/220 inte finns något hinder

för att ett beslut om brottsoffersättning fattas inom rimlig tid inom ramen för verkställighetsförfarandet, men att detta inte heller krävs.

#### b) Återlämnande av egendom

90. För återlämnande av egendom skall artikel 9.3 i rambeslut 2001/220 tillämpas. Enligt den skall brottsoffret utan dröjsmål återfå egendom som tagits i beslag inom ramen för det straffrättsliga förfarandet och som kan återställas, såvida inte ett återlämnande är omöjligt med hänsyn till det straffrättsliga förfarandet.

91. Till skillnad från artikel 9.1 i rambeslut 2001/220 angående ersättning föreskrivs det i denna bestämmelse inte att något beslut i fråga om brottsoffrets egendom skall fattas. I enlighet därmed har kommissionen ansett att bestämmelsen bara är tillämplig om egendomen inte är föremål för någon tvist. Liksom den österrikiska regeringen är kommissionen av den uppfattningen att en tvist om egendomen tvärtom är av civilrättslig natur och att den därför inte, enligt skäl 7, omfattas av i rambeslutet.

92. Genom att hänvisa till skäl 7 i rambeslut 2001/220 har kommissionen och Österrike förbisett att det där bara rör sig om ett civilrättsligt förfarande, inte om civilrätten i sig. Det skulle stå i motsättning till det beslut som föreskrivs i artikel 9.1 om ersättning från förövaren, om rambeslutet inte gällde civilrättsliga frågor. Beslut om ersättning från förövaren är nämligen i regel av civilrättslig natur.

93. Oberoende härav stämmer det dock att artikel 9.3 i rambeslut 2001/220 inte föreskriver att ett beslut skall fattas om egendomen. I princip gäller denna bestämmelse därför återlämnande av oomtvistad egendom, till exempel föremål som tillhör brottsoffret och som säkerställts för bevisändamål. Som Irlands regering helt med rätta har betonat konkretiseras i artikel 9.3 i rambeslut 2001/220 såtillvida bara den grundläggande rätten till egendom.

94. Därutöver kan inte varje bestridande av äganderätten till egendomen förhindra att den återlämnas i enlighet med bestämmelserna. Om det nämligen inom ramen för det straffrättsliga förfarandet med laga kraft för detta förfarandes ändamål har fastställts vem egendomen tillhör, till exempel när det gäller tjuvgods, för att möjliggöra en dom för stöld, så måste detta fastställande också gälla för återlämnandet av egendomen. Endast detta tillvägagångssätt uppfyller kravet i artikel 2.1

i rambeslut 2001/220 när det gäller att erkänna brottsoffrens legitima intressen inom ramen för det straffrättsliga förfarandet. Ett fastställande av fakta som är tillräckligt för att döma en förövre måste då också gälla när det skall avgöras huruvida egendom skall återlämnas till brottsoffret.

heter, om detta inte är tvingande för att avsluta det straffrättsliga förfarandet. När det gäller det föreliggande förfarandet är denna fråga dock irrelevant, eftersom alla eventuella konstateranden redan har gjorts i samband med domen mot Giovanni Dell'Orto eller i varje fall nu inte längre går att ta upp igen.

95. Däremot kan brottsoffret inte begära att omtvistad egendom skall återlämnas om man inte i det straffrättsliga förfarandet har fastställt relevanta fakta. I så motto står det medlemsstaterna fritt att överlämna tvisten om egendomen till en civilrättsligt behörig domstol. Frågan är då på sin höjd i vilken utsträckning rambeslut 2001/220 förpliktar domstolen att fastställa sådana omständig-

96. Det skall därför slås fast att den egendom som blivit föremål för beslut om säkerhetsåtgärd utan dröjsmål skall återlämnas till brottsoffret i enlighet med artikel 9.3 i rambeslut 2001/220, om brottsoffrets egendom är oomtvistad eller om detta har fastställts och vunnit laga kraft inom ramen för det straffrättsliga förfarandet.

## V — Förslag till avgörande

97. Jag föreslår att domstolen besvarar begäran om förhandsavgörande enligt följande:

1. Endast fysiska personer kan utgöra brottsoffer i den mening som avses i rådets rambeslut 2001/220/RIF av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden, även med beaktande av rådets direktiv 2004/80/EG av den 29 april 2004 om ersättning till brottsoffer.

2. Artikel 9.1 i rambeslut 2001/220 utgör inte hinder för att det beslut om ersättning till brottsoffret som skall fattas inom rimlig tid fattas i ett förfarande för straffverkställighet, men i bestämmelsen krävs detta emellertid inte.
3. Egendom som blivit föremål för beslut om säkerhetsåtgärd skall utan dröjsmål återlämnas till brottsoffret i enlighet med artikel 9.3 i rambeslut 2001/220, om brottsoffrets äganderätt till egendomen är ostridig eller om äganderätten har fastställts och vunnit laga kraft inom ramen för det straffrättsliga förfarandet.